

መቻቻል ከሃማኖትና ከስርአት አንፃር

ምስጋና ሁሉ በተከበረው መጽሐፉ

{يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ}

ለዓለማቱ ጌታ ለአላህ ይገባው ትርጉሙም (አላህ በእናንተ ገሩን (ነገር) ይሻል። በእናንተም ችግሩን አይሻም።) ማለት ነው።

ብቸኛ ከሆነው ለሱም አጋሪ ከለለው አላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለ እመስክራለሁ። እንዲሁም (ቅን በሆነው መቻቻል ነው የተላኩት) የአሉት ሰይዲና ሙሐመድም የሱ ባሪያና መልእክተኛ በመሆናቸውም እመስክራለሁ። ጌታዬ ሆይ! በርሳቸው፣ በቤተሰቦቻቸው፣ በባልደረቦቻቸውና አስከ እለተ ቂያማ ድረስ በመልካም ምግባር በተከተሏቸው ምእምናን እዝነትህን፣ ሰላምህንና በረከትህን አውርድ።

ከዚህም በመቀጠል

ኑቢያችን ሙሐመድ (ሱ.ዐ.ወ.) መቻቻልና ገራገነትን የህይወት ስርአት ያደረገ ዓለም አቀፋዊ መልእክት ነው ይዘው የመመጡት። የሃይማኖት መጨነቅ፣ የግዴታ መቸገርና ማጥበቅም የለበትም። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ይላል፡

{وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ}

ትርጉሙም (በናንተም ላይ በሃይማኖቱ ውስጥ ምንም ችግር አላደረገባችሁም።) ማለት ነው። ኑቢያችንም (ሱ.ዐ.ወ.) እንድህ ይላሉ፡ (ሃይማኖት ገር ነው። አንድም ሰው ሃይማኖትን እይታገለውም የሚያሸነፈው ቢሆን እንጂ በሚገባ አስተካከላችሁ ሥሩ ካልቻላችሁም ወደትክክሉ ለመቃረብ ሞክሩ። ማለዳ፣ ከሃሳትም በጥቂቱም ቢሆን በሌሊት ዲባዳን በማድረስ ታገዙ።) በእስልምና ሃይማኖት መቻቻል የምንሰነዝረው ቃልና የምናነግበው መፈክር ብቻ ሳይሆን ማንኛውም ሙስሊም በእለት ተእለት ሕይወቱ የሚከተለው እምነት ነው። አላህ (ዐ.ወ.) መቻቻል ባርቹ

እንዲመሩበት ያዘዘው መርህና የምህረቱና ይቀር የማለቱ ምክኒያት መሆኑን እንድህ በማለት ገልጾታል፡

وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ .

ትርጉሙም (ይቅርታም ያድርጉ። (ጥፋተኞቹን) ይለፉም። አላህ ለእናንተ ሊምር አትወዱምን..) ማለት ነው። እዚህ ላይ ልናስገነዝበው የምንፈልገው ነገር ቢኖር በአሁኑ ወቅት ጥረት የምናደርገው መቻቻል የሕይወት ሥነ ስርአት እንዲሆን መሆኑን ነው። ምክኒያቱም የእስልምና እምነት መቻቻልን እንዲንተገብር ያዘዘው ተጨባጭ የሕይወት ስርአት እንዲሆን በመሆኑ ነው። አላህ (ሱ.ወ.) ይቅርታና መቻቻል ከሰዎች መካከል እንዲሰፍን በበርካታ አንቀጾች አዟል። እንድህም ይላል፡

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ الْحَسَنَةُ تُوَفَّرُ بِمَا تَمَّ بِهَا الْإِحْسَانُ وَالسَّيِّئَةُ لَا تُجْزَى إِلَّا بِمَا كَسَبَتْ وَلَا يُجْزَى اللَّهُ عِبَادَهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَنَّهُ وَلِيُّ الْحَمِيمِ

ትርጉሙም (መልካሚቱና ክፉይቱም (ጸባይ) አይተካከሉም። በዚያች እርሷ መልካም በኾነችው ጸባይ (መጥፎይቱን) ገፍትር። ያን ጊዜ ያ ባንተና በእርሱ መካከል ጠብ ያለው ሰው እርሱ ልክ እንደ አዛኝ ዘመድ ይኾናል።) ማለት ነው።

ነብያችን (ሲ.ወ.) ከሰዎች ጋር በነበራቸው ግንኙነት መቻቻልን ግልጽ በሆነ መልኩ በተጨባጭ አሳይተዋል። በመሆኑም ለተከታዮቻቸው ብሎም ለመላው የሰው ልጅ መልካም አርአያ ነበሩ። አንዲህም ይላሉ፡ (እኔ ፈጣሪ ለሰው ልጅ የቸረኝ እዝነት ነኝ፡፡) (ከርሳቸው አላህ ይውደድና) የምእምናን እናት ዓኢሻ እንዲህ ይላሉ፡ ፣ ነብያችን ከሆለት ነገሮች እንዲመርጡ ተጠይቀው አያውቁም ወንጀል እስከሌለበት ድረስ ቀላሉን የሚመርጡ ቢሆን እንጂ። ወንጀል ያለበት ከሆነ ደግሞ ከማንም ሰው የበለጠ ይርቁታል።)

ሁላችንም ራሳችንን ልንጠይቅና ግልጽ ልንሆን የሚገባ ነገር ቢኖር እኛ በሃይማኖታችን ይህን ስርአት ገቢራዊ እያደረግነው ነው ወይ? የሚለው ጥያቄ ነው። መቻቻል ሁሉም ሙስሊም በሁሉም የህይወቱ መስክ ገቢራዊ ሊያደርገው የሚገባ ስርአት ነው። በዚህ የመቻቻል ዘርፍ ቀድሞ የሚጠቀሰው ከባልና ሚስት መካከል ያለው መቻቻል ነው። የባልና ሚስት ትስስር ከሰው ልጆች መካከል ካሉ ትስስሮች እጅግ የላቀው እንደሆነ ሊቃውንት ይጠቁማሉ ። ይህ ትስስር በፍቅር፣ በእዝነትና በመልካም መቻቻል የተመሰረተ መሆኑን አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ በማለት ገልጾታል፡

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ نَقِّحَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً {

ትርጉሙም (ለእናንተም ከነፍሶቻችሁ (ከጎሰቻችሁ) ሚስቶችን ወደእነርሱ ትረኩ ዘንድ መፍጠሩ፣ በመካከላችሁም ፍቅርንና እዝነትን ማድረግ ከአስደናቂ ምልክቶቹ ነው።) ማለት ነው። አንድሁም በሌላ አንቀጽ እንደህ ይላል፡

وَ عَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَاَعْسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا

ትርጉሙም (በመልካምም ተናገሩባቸው። ብትጠሉባቸውም (ታገሱ)። አንዳችን ነገር ብትጠሉ አላህም በእርሱ ብዙ ደግ ነገርን ሊያደርግ ይቻላልና።) ማለት ነው።

{وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ}

ትርጉሙም (ለእነርሱም (ለሴቶች) የዚያ በእነርሱ ላይ ያለባቸው (ግዳጅ) ብጤ በመልካም አኑዋኑዋር (በባሎቻቸው ላይ ሙብት) አላቸው።) ማለት ነው።

ማለትም ለሴቶች ለወንዶች ያለቸው ዓይነት ሙብት አላቸው ማለት ነው። ነብያችን (ሶ.ወ.) ደግሞ እንደህ ይላሉ፡ (ከናንተ በላጩ ለቤተሰቡ ደግ የሆነው ነው እኔ ከናንት ይበልጥ ለቤተሰቤ ደግ ነኝ።) ነብያችን ስለሴቶች አደራ በተለያዩ ሐዲሶቻቸው ተናግረዋል። እንደህም ይላሉ፡ (አንድ ሙእሚን ሙእሚን የሆንች ሚስቱን አያስቆጣ። ምክኒያቱም ከሷ አንድን ጠባይ ቢጠላም ሌላውን ጠባዩን ሊወድ ይችላልና።) ከእለተ ህልፈታቸው በፊት ነብያችን (ሶ.ወ.) የተውት ኑዛዜ (ስለሴቶች አደራ ተባባሉ) የሚል ነበር።

በመሆኑም መቻቻል ከባልና ሚስት መካከል በእኩልነት የሚተገብር ስርአትና ለቤተሰብ ሰላምና መልካም ስርአት ዘላቂነት ሰብአዊ ህግ ሊሆን ይገባል። (ከርሳቸው አላህ ይውደድና) አቡደርዳእ የተባሉት ባልደረባ ለባለቤታቸው ፣ ተናድቼ ስታይኝ እኔን ለማስደሰት ሞክሪ እኔም ተናደሽ ሳይሽ አንችን ለማስደሰት እሞክራለሁ። የሚል በሰብእ፣ መቻቻልና በፍትህ የተሞላ ደንብ አስቀምጠው ሕይወታቸውን በመምራታቸው ሲደነቁ ይኖራሉ።

በሁለተኛ ደረጃ የሚጠቀሰው የመቻቻል ስርአት ደግሞ ከጎረቤት ጋር ያለው መቻቻል ነው። አላህ (ሱ.ወ.) እንደህ ይላል፡

{وَاعْبُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِحْسَانًا وَيَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ}

ትርጉሙም (አላህንም ተገዙ። በእርሱም ምንንም አታጋሩ። በወላጆችና በቅርብ ዝምድና ባለቤትም፣ በየቲሞችም፣ በምስኪኖችም፣ በቅርብ ጎረቤትም፣ በሩቅ ጎረቤትም፣ በጎን ባልደረባም።) ማለት ነው።

ነብያችን (ሶ.ወ.) ስለጎረቤት የተናገሯቸው የአደራ ቃላት በርካቶች ናቸው። ከነሱም መካከል (ጂብሪል ስለጎረቤት አዘውትሮ አደራ በማብዛቱ ካንት ንብረት

ወራሾች እንዲ ይሁን ይለኛል ብዬ አስከመጠራጠር ደረሼ ነበር።) እንድሁም (በአላህና በመጨረሻይቱም ቀን የሚያምን ሰው ጎረቤት ያክብር።) እንድሁም ነብያትን (በአላህ ይሁንብኝ አያምንም በአላህ ይሁንብኝ አያምንም በአላህ ይሁንብኝ አያምንም) አሉ ሰዎችም እሱ ማነው በማለት ጠየቁ። እሳቸውም (ጎረቤቱ ተንኮሉን የሚፈራው ሰው) አሉ። እንድሁም (በአጠገቡ ያለው ጎረቤቱ ተርቦ እሱ ጠግቦ የሚያድር እሱ ሙእሚን ኤደልም) የሚሉት ጥቂቶቹ ናቸው።

እንድሁም ከሥራ ባልደረቦች፣ ከዩኒቨርሲቲና ከትምህርት ቤት ጓደኛዎች መካከልም መቻቻል ሊሰፍን ይገባል። ከመላ የሰው ልጆች መካከል ያለው ግንኙነት ጠንካራ ሊሆን እንደሚገባ ቅዱስ ቁርአን እንድህ በማለት ጠቁሟል፡

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ نَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

ትርጉሙም (እናንተ ሰዎች ሆይ! እኛ ከወንድና ከሴት ፈጠርናችሁ። እንድትተዋወቁም ጎሳዎችና ነገዶች አደረግናችሁ። አላህ ዘንድ በላጫችሁ በጣም አላህን ፈረያችሁ ነው። አላህ ግልጽን ዐዋቂ ውስጥንም ዐዋቂ ነው።) ማለት ነው።

ነብያትን (ሱ.ወ.) ከመላው የሰው ልጆች እንድሁም ከባልደረቦቻቸው ጋር በነበራቸው ግንኙነት በመልካም ጸባይ ይዋዋሉ እንደነበር አላህ (ወ.ወ.) እንድህ በማለት ገልጾልናል፡

فَيَحْمِلُهُمُ اللَّهُ إِنَّتَ لَهُمْ وَلَدٌ وَكَانَتْ قَظًا عَظِيمًا الْقَلْبَ لَانْفِضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ .

ትርጉሙም (ከአላህም በኾነች ችሮታ ለዘብክላቸው። ዐመለ መጥፎ ልቦ ደረቅም በኾንክ ኖሮ ከዙሪያህ በተበተኑ ነበር። ከእነርሱም ይቅር በል። ለእነርሱም ምሕረትን ለምንላቸው። በነገሩም ሁሉ አማክራቸው።) ማለት ነው።

በመንገድና በተራንስፖርትም መቻቻል ሊሰፋፋ ይገባል። ምክኒያቱም ሰዎች በተፈጥሮ ከፊላቸው ደግ ከፊላቸው ደግሞ ጨካኝ በመሆናቸው አንድ ሰው በመንገድም ሆነ በተራንስፖርት ሰዎች ችግር ሊያደርሱበት ይችላል። ያን ጊዜ ታዳ በመቻል፣ በለዘብተኝነትና በስነ ስርአት ማሳልፍ ይጠበቅበታል። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ላል፡

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِنَّا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

ትርጉሙም (የአልረሕማንም ባሮች እነዚያ በምድር ላይ በዝግታ የሚገኙት፣ ባለጌዎችም (በክፉ) ባነጋገሩዋቸው ጊዜ ሰላም የሚሉት ናቸው።) ማለት ነው።

ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) ደግሞ እንድህ ይላሉ፡ (ያመናችሁ እስካልሆናችሁ ድረስ ጀነትን አትገቡም፡፡ የምትዋደዱ እስከምትሆኑ ድረስ ደግሞ አማኞች አትሆኑም፡፡ እሱን ከፈጸማችሁት እንዲትዋደዱ የሚያደርጋችሁን ነገር ልንገራችሁን? ከመካከላችሁ ሰላምታን አስፋፉ፡፡) ለዳከሞችና ሴቶች መራራት እንድሁም የሌሎችን ስሜት ማከበር ተፈላጊ መሆኑን ነብያችን እንድህ በማለት ጠቁመዋል፡ (ርህራሄ በአንድ ነገር ሊኖር አይችልም የሚያውቀው ቢሆን እንጂ፡፡ ከአንድም ነገር ለሲውር አይችልም አስከፊ የሚያደርገው ቢሆን እንጂ)

በገንዘብ የወጭ ግዴታውን መወጣት በአላህና በመልክተኛው የማመን ምልክት እንደሁም የጻድቀነት ገጽታ መሆኑንና በሱም ልቦች የሚተሳሰሩ መሆኑን አላህ (ዐ.ወ.) እንድህ ሲል ገልጧል፡

لَنْ تَدَّالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ

ትርጉሙም (የምትወዱትን እስከምትለግሱ ድረስ በጎን ሥራ (ዋጋውን) አታገኙም፡፡ ማለት ነው፡፡

ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) ደግሞ እንድህ ይላሉ፡ (ቸር ሰው ከአላህ፣ ከጀነትና ከሰዎች የቀረበ ነው፡፡ በአንጻሩም ከእሳት የራቀ ነው፡፡)

ሌላው የመቻቻል ገጽታ ደግሞ በመሸጥ፣ በመግዛትና በመፋረድ ወቅት የሚከሰተው መቻቻል ነው፡፡ ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) እንድህ ብለዋል፡ (በሸጠ፣ በገዛና በተፋረደም ጊዜ ገራገርነትን ያሰዩን ሰው አላህ ይማረው፡፡)

አልዲርባድ ኢብኒ ሳሪያ የተባሉ ባልደረባ እንድ ይላሉ፡ እኔ ለነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) የግመል ወይፈን ሽጥኩላቸው ዋጋውን ልጠይቅ በሄድኩ ጊዜ አዎ አዳድስ ብሮች ነው እምሰጥህ አሉኝና በሚያስደስት መልኩ ከፈሉኝ፡፡ እንድሁም አንድ ዘላን መጣና ወይፈንን ሰጡኝ አለ እሳቸውም ከወይፈኑ ተለቅ ያለ ወይፈን ሰጡት አሱም ያላህ መልክተኛ ሆይ ይህኮ ከኔ ወይፈን በጣም የበለጠ ነው አለ፡፡ እሳቸውም (ከሰዎች በላጩኮ በሚከፍል ጊዜ ከነሱ በተሻለ መልኩ የሚከፍል ሰው ነው) አሉት፡፡

ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) መቻቻልንና ገራገርነትን እውን የሚያደርግን ነገር ሁሉ ሰዎች እንደከተሉ ገፋፍተዋል አዳ መክፈል ላልቻሉ ሰዎች እዳን መተው አለዚያም ጊዜ መስጠት ከሰዎች መከሰከል መተባበርን እንደሚፈጥር እንድህ በማለት አመልክተዋል፡ (እዳ መክፈል ላልቻለ ሰው ጊዜ የሰጠ ወይም እዳውን የተው አላህ በጥላው ስር ያስገባዋል፡፡)

ይህን ቃሌን ተናገርሁኝ ለኔና ለናንተም ከአላህ ዘንድ ምህረትን እለምናለሁ፡፡

ምስጋና ለአለማቱ ጌታ ለአላህ ይገባው፡፡ የአላህ እዝነትና ሰላምም በነብያትን በአላህ መላክተኞች መደምደሜያ በሰዲና ሙሐመድ በቤተሰቦቻቸውና በመላ ባልደረቦቻቸው ይውረድ፡፡

ሙስሊም ወንድሞች

ከመቻቻልገጽታዎች እጅግ ቀላልና ትሩፋቱ የላቀ የሆነው የመልካም ቃል ገጽታ ነው። አላህ (ሱ.ወ.) እንድፍ ይላል፡

ትርጉሙም (

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

ትርጉሙም (ለባሮቸው በል መልካሚቱን ይናገሩ) መለጽ ነው።

የሰው ልጆች ቀለማቸው፣ ሃይማኖታቸውና ዜግነታቸው የተለያዩ ቢሆንም በመልካም አንደበት እጅጉን ይቀራረባሉ። መልካም አንደበት የደግ አስተዳደግና የመልካም ጸባይ መግለጫ ነው። መልካም ጸባይ ማለት ነገሮችን አለማወሳሰብ፣ ፈካ ባለ ፊትና በልዝብ ቃል ሰዎችን ማናገር እንደሆነ ሊቃውንት ይጠቁማሉ። አላህ (ዐ.ወ.) ነብዩ ሙሳ ፎሮዎን ያለበትን ኩራትና ያለውን ግትር አቋም እያወቀ በልዝብ ቃል እንዲያናግሩት እንድህ በማለት አዟል፡

أَتَهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ فَلَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَنَهُ يَتَكَبَّرُ ۖ أَوْ يَخْشَىٰ

ትርጉሙም (ወደ ፈርዎን ኺዱ። እርሱ ወሰን አልፏልና። «እርሱም ይገሰጽ ወይም ይፈራ ዘንድ፤ ለእርሱ ልዝብን ቃል ተናገሩት።»)ማለት ነው። እንድህም ከማንኛውም ውደቅ ንግግር ነገር እንድንርቅ እንድህ በማለት አዘናል፡

{ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّعْنِ مُعْرَضُونَ }

እንድህም እንድህ ይላል፡ ትርጉሙም(እነዚያም እነርሱ ከውድቅ ንግግር ራቂዎች።) ማለት ነው አንድህ እንድህ ላል፡

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

ትርጉሙም (እናንተ ያመናችሁ ሆይ! አላህን ፍሩ። ትክክለኛንም ንግግር ተናገሩ።) ማለት ነው እንድህም እንድህ ይላል፡

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَتِيَّةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ *يُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

ትርጉሙም (አላህ መልካምን ቃል ሥርዎ (በምድር ውስጥ) የተደላደለች ቅርንጫፍዋም ወደ ሰማይ (የረዘመች) እንደሆነች መልካም ዛፍ አድርጎ ምሳሌን እንዴት እንደገለጸ አላየኸምን) ማለት ነው።

ነብያችን (ሱ.ዐ.ወ.) እንድህ ይላሉ (አንድ ሰው ምንም ትኩረት ሳይሰጠው አላህ የሚወደውን ቃል ተናግሮ አላህ በርካታ ደረጃዎችን ከፍ ሊያደርገው ይችላል፡ እንድህም አንድ ሰው ምንም ዓይነት ትኩረት ሳይሰጠው አላህን የሚስቆጣ ቃል

ተናግሮ በገሀነም ሊዘፈቅባት ይችላል።) መጥፎ ቃል ከመሰንዘር መራቅም የመቻቻል ገጽታ ነው። ነብያችን እንደህ ይላሉ፡ (ሙእሚን ስድብ የሚያበዛ፣ ሰዎችን የሚያነውር፣ መጥፎና እርኩስ ቃልት ተናጋሪ አይደለም)

መቻቻል ወይም ገራገርነት ማለት ከማክረርና ከሀኬት መካከል ያለ ልክኝነት ሲሆን ሁለቱም በመቻቻልና በገራገርነት ከተሞላው ከእስልምና እምነት ስርአት እጅጉን የራቁ ናቸው።

ጌታችን ሆይ! በቃላችንም ሆነ በሥራችን መቻቻልን ለግሰን። ከመካከላችን ያለውን ነገር ሁሉ አብጅልን። አገራችንም ጠብቅልን አሚን።